

lige konsekvenser, og jeg sloppet å rake kastanjene ut av ilden for dem på Vålen gård mars 1948, eller ville man kan hende jeg skulle sagt: Skyt vekke!

HANS LØDRUP

Tyskerne truet med unntakelsestilstand og skyting av kjente lærere. — Det er dette rektor Lødrup sikter til i slutten av forordet.

Det som foregikk på Vålen gård, var at rektor Lødrup reddet landet fra unntakelsestilstand i de dagene.

Vi gjengir følgende:

ATTESTASJON

Oslo 28. april 1948.

Etter anmodning fra rektor Lødrup var jeg tilstede ved en samtale mellom ham og hans sønn adv. Lødrup natten til 5. mars 1948. Adv. Lødrup kom i bil fra Oslo med skriv fra Orvar Sæther, hvorefter adv. hadde å søke rektoren i en skolesak.

Adv. Lødrup fortalte at han on form. den 4. mars hadde hatt besøk av en klient som hadde brakt i erfaring at 50 lærere skulle arresteres neste dags form. Etter dette søkte advokaten O. Sæther og spurte om dette forlydende var riktig. Sæther bekreftet dette og viste adv. listen over de 50 som skulle arresteres, pekte på en ny liste på 250 som skulle arresteres følgende dags formiddag og nevnte envidere at de protesterende etter hvert skulle lide samme skjebne. De som hadde satt det igang, ville få en straff av ganske hård art.

Sæther uttalte at lærerne hadde misforstått sambandets oppgave, det var ikke av politisk men av faglig art. Lærerne hadde derfor ikke å undervise etter den nye tids ideologi og heller ikke hjelpe til med oppsetningen av ungdomstjenesten. Skolene skulle fortsette som før og årets eksamener foregå på vanlig måte.

Hvis rektor Lødrup avga en erklæring, skulle lærerne få god tid til å ta sitt standpunkt til ny overretelse. Sæther gjorde oppmerksom på at de tyske myndigheter var innforstått med innholdet av hans meddelelser. — Rektoren innvendte at han helst ville følge bilen til Oslo, men adv. bemerket at Sæther hadde uttalt at hvis man ikke hadde mottatt rektors erklæring i løpet av form., ville lærerne øyeblikkelig bli arrestert.

Rektor sa da at det var best han ble på stedet og kunne rikstelefonere med skolefolk for å kunne gi dem det nødvendige varsel.

A. GJERBERG,

politikonstabel ved Oslo Politi.

Rektor Lødrup var formann i Akers rektorkollegium og ble oppkalt til fylkesmann Christen-

man hadde vært misnøyd med mitt arbeide. «Nei, tvertimot», ble det for-sikret meg fra alle kanter.

FØLGENE AV AKSJONEN meldte seg øyeblikkelig for meg. Folk trodde som rimelig kan være at aksjonen f. eks. i mars 1948 også var mitt verk. Til eks. kan nevnes: NS-departementet ringer og legger ansvaret på meg. Jeg svarer da som sant er at jeg intet kjennskap hadde til saken på forhånd. Vedkommende ler og sier: «De får neppe noen til å tro at lærerne etter Deres stilling og arbeide har gått til dette bak Deres rygg. Så simple er tallfall ikke lærernes». — «De får da tro hva De vil», sier jeg. «Jeg har intet forhåndskjennskap til dette».

Å gå til denne aksjon, på nevnte tidspunkt har jeg sagt og mener fremdeles var lettsindig og ansvare-løst. Med de forferdelige følger som folket vårt, kan hende ikke akterene selv en gang — ennå er oppmerk-somme på, — jeg taler selvsjellig ikke om ferda til Kirkenes, som dog trase i alt er en bagatell sammen-liknet med disse.

DET HAR DEN HELE TID vært min overbevisning at læreraksjonen den gang ikke burde ha funnet sted, men når den uheldigvis først var satt igang, måtte den føres videre med alle de krefter vi råder over, da den utløste riktige nasjonale instinkter. Forøvrig er det etter min mening et under at lærerne slapp relativt lett igjennom, og at skolene senere dog fikk eksistere, selv om vilkårene var de skreppeligst mulige. Det skyldtes ikke akterene at ikke alle lærerne ble sendt nordover eller ut av landet, og at elevene ikke ble gående erkesløse tre år framover. Det skyldtes nemlig helt utenforliggende forhold, som plutselig gjorde Hitler engstelig for uro i Norge våren 1948. Hitler endret signalene, og Terboven måtte begi seg på tilbaketog så nødlig han ville. — Arsakens er mer enn tilstrekkelig beviset i Goebbels dagbok fra disse dager.

Til slutt skal jeg gjøre oppmerk-som på — se overlærer Edm. Haugs vitneprov for Høyesterett — se side 71 — at protestformularen ikke var ment som parole eller «ordre».

Oslo den 30. mai 1948.

HANS LØDRUP

Når en har lest de mange vek-tige vitneprov i rektor Lødrups bok, sitter en igjen med et klart bilde også fra okkupasjonens år.

Og en får en sterk trang til å rette en stor takk til rektor Lødrup for hans uegennyttige arbeide, og for hans klokskap i farens stund.

Vi kan ikke lenger fortsette med appell til de som styrer i dag. Det være storting, det være regjering. De har satt kronen på hatet. De har skjendet vårt renome — ført barbarismens syhbol tilbake gjennom dødsstraffen — gjennom politisk forfølgelse — gjennom grunnlovsbrudd og mid-delalderske metoder i straff og plyndring av sin neste.

Vi forneder oss selv og vår karakter i alle disse «bønnskrif-ter» og henvendelser til disse myndigheter! Vår eneste vei til rettferdighet til hjelp, til opp-reising for den enkelte — er:

ALT VI GØR, GJØR VI FOR OSS SELV!

Alle midler vi bruker skal bru-kes til de tusener ulykkelige, som dagens makthavere har skjendet mot grunnlov og seders moral. Ingen petisjoner mere. Vi må

Og så vi —

(Forts. fra side 1)

1. Full avvepning og oppløsning av de hvite gardar.
2. Organiserte agitasjonsgrupper i hær og flåte.
3. Så lenge den herskende klasse opprettholder militærvesenet og de hvite gardar, dannes arbeider-vern som forsvarsorganer.

Dette er et utdrag av partiets og ungdomsfylkingens antimilitære retningslinjer og gir uttrykk for partiets og fylkingens standpunkt i dette spørsmål. Foruten agitasjonen for avvepning, som faller sammen med den alminnelige agitasjon for-øvrig, har organisasjonene den opp-gave å organisere antimilitære grupper i hær og flåte og i samar-beid med disse å drive et planmes-sig antimilitært arbeide. Blant sol-dater og matrosar har man anled-ning til å utføre et fruktbringende agitasjonsarbeide hvis man bare ev-ner å legge arbeidet til rette på en riktig måte. For en stor del har ungdomslagene hittil vært alene om dette viktige arbeide, men det er så viktig at også partiavdelingene må delta i det. Fra det antimilitære landsutvalg sendes hvert år før mil-itærevelsenes begynnelse, nødven-dige instruksar for arbeidet. Dess-uten sendes som agitasjonsmateriell en spesiell soldatavis, antimilitære brosjyrer, sangbøker o. s. l.

«8. Mai»

neste nr. 10. juli.

fullkommenhet, holde sine store fester, skryte seg selv opp i full-kommenheten bak en lammet presse.

Vi skal nok klare oss så sant de ikke vil innføre flere meto-der fra krigens tid som Katyn-skogen og andre forfølgelser. De som kan bryte grunnlovens hel-lige bud — for å fremme hatets linje fra London, kan man aldri stole på.

Det som skaper fremgang, vilje og tilslutning i en organisasjon er troen. Uten den faller det stør-ste tiltak før eller senere platt til jorden. Og det er den vi må holde oppe og nære i skrift og tale.

Vår tro skal skape trofast til-slutning av alle. Og ingen med ære i sitt liv, vil unnslå seg å være med i gjenreisningen av våre sosiale rettigheter, som makt-haverne med grunnlovsbrudd har søkt å besudle. Men vårt arbeide og vår vei må ikke være ydmyke henvendelser til makthaverne, men i stolt arbeide i pakt med vår fortid. Det er tiden og utvik-lingen som vil føre vår sak fram til full seier. Det blir en kamp mellom det gode og det onde. Og all historisk utvikling har til alle tider vist, at det gode, det ærlige, det sanne til slutt vil stå med laurbærene i sine hender. Vi må imidlertid stille store krav til oss selv og våre menn som skal stå i spissen. Og sannelig, vi har i våre rekker et slikt utvalg av dyktighet, at vi behøver ikke å bruke den slags uhyrligheter som det kongelige norske arbeider-parti, å sette en kommunist til justisminister og en skredder til kirkeminister! Våre menn må være våre ambassadører både hjemme og ute i verden. Og her har vi kanskje vår største misjon.

Å reise ut til «de store» og fore-legge den skjendsel de norske makthavere har brakt over vårt fedreland. Søke gjennom disse kanaler den forståelse større for-hold gir — og hvor ikke fortidens misgrep og partislavisk under-kuelse stenger rettferdigheten. Jeg har forlenget opptrukket de linjer vi må følge for å få en sterk organisasjon, og en større kapital. Vi når lite gjennom tiggervelen til de enkelte, til de såkalte «spisser». Vi må få alle med i en liten kontingent om året — 10 kroner — og den æres-skilling vil gi hundrede tusener. Her går veien, ingen annen fører frem. Bare så underlig at ikke det møte vi hadde i oktober må-ned 1949, så dette! Og alt det vi i dag ofrer på henvendelser til myndighetene for å nå rettferdig-het, må kobles ut.

Og som vår organisasjon arbei-

Båtsfjord
Skipsmegler — fiskeprodukter
Telefon nr. 69

Tannlæge,
enslig, med husholderske, 1½ t. med buss fra Bergen, søker inter-essert og absolutt pålitelig kontorhjelp — helst NS. Hus og kost som familiemedlem — lønn etter avtale. Tiltredelse senest midten august. Søknad med ref. og lønnsforl. innen utg. juli.
Bill. mrk. «Pålitelig», nr. 262.

Sommeropphold!
8—10 års pike får godt, betryg-gende og gratis opphold på trive-lig Nordmørgård. 9 års pike som lekekamerat. Helst barn av vanskeligstilt NS-familie.
Bill. mrk. «Barnekjære folk», nr. 263.

Norge har god råd

Norges mest framrakende hval skytter, Lars Andersen, ble i 1946 fradømt retten til å befat-te seg med hvalfangst. Dertil fratatt mesteparten av sin for-mue, fikk 6 måneders fengsel og 10 års vanlige rettighetstap. Alt dette fordi han var NS og hadde vært formann i en faggruppe og også gitt bidrag til veldedighet (Frontkjemperkontoret).

Det ble etterpå umulig for ham å få arbeide i sitt fag i norske fangstredier. Så reiste han til Amerika og opparbeidet seg en ledende stilling i et hvalfangst-deri.

Nå meldes at han forbereder en utenlandsk hvalfangstekspe-disjon og at Norge i den anled-ning truer ham med hvalloven.

En innsender, J. A., spør i Adresseavisen hva bladet ville at Lars Andersen skulle gjøre. Bladet svarer: «Nei, hva skulle han gjøre?» red.

En må si at Norge har god råd. Andre land har kanskje bruk for folk. I alle høve vil de sikkert lære hvalfangst. Og så kan Nor-ge bare ha det så godt med ju-stisminister Gundersens «retts-oppgjør».

der seg frem under samhold og med midler, vil vårt mot stige, vil respekten for andre slå oss i møte. Og den dag vil komme, hvor den politiske kynisme og selvgodhet er slått ned til ære og velsignelse for oss alle.

Erling Bjørnson.

beider, oversettelser fra og til tysk og engelsk.

Arne Bergsvik,
Billingstad

Hjelp trenges!

På høyfjellsgård og pensjonat er plass ledig snarest for 1 kokke og stuepiker samt gårdsutt. — God lønn. Fredelige vakre omgi-velser. Ring Dagali 4.
R. Aasberg, Dagali, Gello.

Opphold søkes.

Ingeniør (N. S.), rekonvalesent etter norsk fengselsopphold, søvnløshet, søker opphold på ro-lig gård hos N. S.-folk mot del-takelse i lettere arbeide. Konfe-ranse gjennom bill. mrk. «Opp-trening» nr. 254.

Agronom

som nå har solgt sin gård, søker jobb hos kvinnelig gårdbruker i Nord-Norge eller Vestlandet. — Helst tidl. N.S.
Bill. mrk. 1895, nr. 257.

SOCIOLOGISK TIDSSKRIFT

Redaktør B. Dybwad Brochmann
Utkommer hver måned og koster kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. halvår
Skriv til: Sociologisk Tidsskrift
Chr. Michelsens gt. 2 — Bergen

Gårdbrukere!

Gift agronom, 30 år, tidligere NS, søker stilling. Er traktor- og maskinvant, sertifikat. De beste anbefalinger has. Forpaktning også interesse.
Bill. mrk. «Alt har interesse», nr. 267.

Sommeropphold.

Fjellgård mottar sommergjester i full pensjon fra 5. juli. Kraftig kost. Kr. 12.— pr. døgn. Lett adkomst til fjellet. Ca. 8 km fra Rødberg st.
Telefon nr. 62, Uvdal i Numedal

En ung pike

søkes til serveringshjelp i som-merseongen, snarest.
Kapp Gjestgiveri,
Kapp, Ø. Toten. Telefon 453

Budeie

søkes til seterstellet ca. 6 uker fra midten av juli. 10 kyr + ung-dyr. Melkemaskin. Fløtelevering til meleriet.

Halvor Hektoen,
Storeggen, Tynset, tlf. 211

Nordmørspostens Trykkeri